

Strasbūrā, 12.4.2016.
SWD(2016) 118 final

KOMISIJAS DIENESTU DARBA DOKUMENTS

IETEKMES NOVĒRTĒJUMA KOPSAVILKUMS

ar ko novērtē lielākas pārredzamības iespēju saistībā ar ienākuma nodokļa informāciju

Pavaddokuments dokumentam

Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai,

**ar ko groza Direktīvu 2013/34/ES attiecībā uz ienākuma nodokļa informācijas
atklāšanu, ko veic konkrēti uzņēmumi un filiāles**

{COM(2016) 198 final}

{SWD(2016) 117 final}

Kopsavilkuma lapa
Ietekmes novērtējums par lielāku pārredzamību saistībā ar uzņēmumu ienākuma nodokļiem
A. Rīcības nepieciešamība
Kāpēc? Kāda problēma tiek risināta?
Sarežģīti noteikumi nodokļu jomā un nodokļu slepenība ir ļāvusi dažiem starptautiskiem uzņēmumiem izmantot agresīvas nodokļu plānošanas stratēģijas. Atšķirībā no mazajiem un vidējiem uzņēmumiem (MVU) vai individuālajiem nodokļu maksātājiem starptautiski uzņēmumi var gūt labumu no iekšzemes un starptautisko tiesību aktu nepilnībām nodokļu jomā, kas tiem ļauj novirzīt peļņu no vienas valsts uz citu, lai samazinātu nodokļa maksājumu. Tiek lēsts, ka valstis ES katru gadu zaudē EUR 50–70 miljardus nodokļu apiešanas dēļ, ko veic starptautiski uzņēmumi. Jaunākie ziņojumi liecina, ka atsevišķi starptautiski uzņēmumi maksā mazus nodokļus, kas liek apšaubīt vispārējo efektivitāti un nodokļu sistēmas taisnīgumu ES. Starptautiskā līmenī G20 valstis atbalstīja ESAO/BEPS iniciatīvu, kas pēc tam tika īstenota ES, izmantojot pasākumu kopumu nodokļu apiešanas novēršanai (ATAP)¹. Šajā iniciatīvā paredzēts, ka CBCR informācija jāsniedz nodokļu iestādēm tikai ar mērķi panākt, ka starptautiski uzņēmumi vairāk ievēro valstu tiesību aktus nodokļu jomā. Valsts kontroles neesība ir noteikta kā problēma, kas jārisina. Pamatojoties uz ietekmi uz reputāciju un demokrātiskām debatēm, publiska kontrole, izmantojot lielāku pārredzamību attiecībā uz starptautiskiem uzņēmumiem, būtu vēl viens instruments, ko izmantot, lai cīnītos pret nodokļu bāzes samazināšanu un peļņas novirzīšanu.
Ko paredzēts panākt ar šo iniciatīvu?
Šīs iniciatīvas vispārējais mērķis ir panākt lielāku publisko pārredzamību par uzņēmumu ienākuma nodokļiem, izmantojot pārskatus par katru valsti atsevišķi (CBCR), kuri jāpublicē starptautiskiem uzņēmumiem. Veicinot ar nodokļiem saistītas informācijas atklāšanu, šīs iniciatīvas mērķis ir šāds: 1) ģeogrāfiski saskaņot uzņēmumu ienākuma nodokļus ar faktisko darbībām; 2) veicināt uzņēmumu sociālo atbildību piedalīties labklājības palielināšanā, izmantojot nodokļus, un 3) veicināt taisnīgāku nodokļu konkurenci ES, izmantojot demokrātiskas debates par to, kā novērst tirgus un regulējuma nepilnības.
Kāda ir ES līmeņa rīcības pievienotā vērtība?
Daudziem nodokļu prakses veidiem, darbībām un pasākumiem, kas ir pieejami starptautiskiem uzņēmumiem, ir pārrobežu raksturs, tāpēc valstu tiesību akti var nebūt pietiekami, lai risinātu problēmas, kas saistītas ar nodokļu bāzes samazināšanu un peļņas novirzīšanu.

B. Risinājumi
Kādi normatīvie un nenormatīvie politikas risinājumi ir apsvērti? Vai kādam variantam tiek dota priekšroka? Kāpēc?
Tika izskatīti dažādi politikas risinājumi, tostarp marķēšanas sistēma, uz kuru starptautiski uzņēmumi varētu brīvprātīgi pieteikties, vai obligātas pārskatu sniegšanas sistēmas. Svarīgākie jautājumi, kurus Komisija izskatīja, bija šādi: vai publiskie pārskati par katru valsti atsevišķi ietver ES kontrolētas darbības vai visas darbības pasaulē? Vai informācija jāsniedz tikai ES dalībvalstu vai arī trešo valstu dalījumā? Kādam būtu jābūt tvērumam — lielie uzņēmumi (vismaz 20 000 ES grupas) vai tikai ļoti lieli uzņēmumi (vismaz 1900 ES grupas/6500 grupas visā pasaulē)? Visbeidzot, vai būtu jāatklāj tikai pamatinformācija (samaksātais ienākuma nodoklis, uzkrātais ienākuma nodoklis) vai jāietver arī kontekstuālā informācija (apgrozījums, peļņa pirms nodokļu nomaksas un darbinieku skaits)? Vēlamais risinājums, kas ir tapis ietekmes novērtējuma rezultātā, paredz, ka visiem ES un trešo valstu starptautiskajiem uzņēmumiem ar darbībām ES un ar konsolidēto apgrozījumu, kas pārsniedz EUR 750 miljonus, būtu jā sagatavo obligāts publisks pārskats par katru valsti atsevišķi. Informācija būtu jāsniedz ES dalībvalstu dalījumā un apkopotā veidā par pārējo pasauli. Atklājamā informācija ietvertu samaksāto un uzkrāto

¹ Eiropas Komisija, [Pasākumu kopums nodokļu apiešanas novēršanai](#), 2016. gada 28. janvāris. Šajā pasākumu kopumā cita starpā ierosināts pārskatīt direktīvu par administratīvo sadarbību, iekļaujot pārskatus par katru valsti, ar ko jāapmainās dalībvalstu nodokļu iestādēm, par galveno ar nodokļiem saistītu informāciju, kuru iesnieguši starptautiski uzņēmumi.

ienākuma nodokli, kā arī citu kontekstuālo informāciju — darbību veids, apgrozījums, darbinieku skaits, peļņa pirms nodokļu nomaksas. Šis risinājums varētu pastāvēt līdzās starptautiskām iniciatīvām, piemēram, ESAO <i>BEPS</i> shēmai, kas transponēta ES, izmantojot Pasākumu kopumu nodokļu apiešanas novēršanai (<i>ATAP</i>). Vēlamais risinājums, nekaitējot ES konkurētspējai, neradot nevajadzīgu administratīvu slogu vai papildu nodokļu konfliktus un dubultas nodokļu uzlikšanas risku, ir atbilde uz ieinteresēto personu bažām par vienotā tirgus darbības traucējumiem.
Kuru risinājumu kurš atbalsta? NVO un citas pilsoniskās sabiedrības organizācijas atbalsta pārskatu sniegšanu par katru valsti atsevišķi iespējami tālejoši, ņemot vērā sniegto informāciju un datus par katru valsti. Tās uzskata, ka uzraudzība nodokļu prakses jomā varētu veicināt uzņēmumu sociālo atbildību, nostiprināt demokrātisko procesu un, iespējams, mudināt starptautiskus uzņēmumus pārdalīt nodokļu bāzes taisnīgākā veidā. Uzņēmumiem ir bažas par riskiem, kas saistīti ar to, ka sensitīva informācija vienpusēji tiek atklāta konkurentiem, kā arī par administratīvo slogu un nodokļu dubultās uzlikšanas risku. Vairākums no tiem prasa, lai pārskati par katru valsti atsevišķi būtu pieejami tikai nodokļu iestādēm saskaņā ar G20/ESAO <i>BEPS</i> shēmu.
C. Vēlamā risinājuma ietekme
Kādas priekšrocības ir vēlamajam risinājumam? Paredzams, ka ar vēlamo risinājumu tiks nodrošinātas lielas priekšrocības sabiedrībai un labvēlīga ekonomiska ietekme. Tā patiesi būs atbilde uz pieaugošo pieprasījumu pēc pārredzamības attiecībā uz starptautisku uzņēmumu grupu nodokļu lietām. Tas arī varētu palīdzēt vairot sabiedrības uzticēšanos nodokļu sistēmu taisnīgumam. Turklāt publiska pārredzamība varētu palielināt uzņēmumu sociālo atbildību, atklājot sabiedrībai uzņēmumu nodokļu ieguldījumu vietējās labklājības vairošanā. Šādā veidā tas var stimulēt, lai uzņēmumi nodokļus maksātu tur, kur tie faktiski gūst peļņu. Visbeidzot, izmantojot demokrātiskas debates, kas pamatojas uz plašāku informāciju, iniciatīva veicinātu nodokļu taisnīgāku konkurenci ES. Paredzams, ka lielākai uzņēmumu ienākuma nodokļa pārredzamībai nebūs būtiskas ietekmes uz izaugsmi un nodarbinātību ES.
Kādas ir vēlamā risinājuma izmaksas? Runājot par ekonomisko ietekmi, vēlamais risinājums nerada ne ievērojamas izmaksas, ne administratīvo slogu, jo atbilstoši jaunākajai administratīvās sadarbības direktīvas pārskatīšanai ļoti lielām starptautisku uzņēmumu grupām būs jāiesniedz nodokļu iestādēm pārskati par katru valsti atsevišķi. Pamatojoties uz šiem iesniegtajiem datiem, starptautiskie uzņēmumi varēs sagatavot savus publiskos pārskatus par katru valsti atsevišķi. Saskaņā ar šo iniciatīvu visiem ļoti lieliem starptautiskiem uzņēmumiem būs jāizpilda viena un tā pati informācijas atklāšanas prasība neatkarīgi no tā, vai tie veic darbīdardarbību ES vai trešā valstī. Tādējādi netiks ietekmēta starptautisku uzņēmumu konkurētspēja. Risks, ka, ieviešot pārskatu sniegšanu par katru valsti atsevišķi, ko jebkura nodokļu iestāde var brīvi izmantot, varētu rasties vēl vairāk nodokļu konfliktu un dubulto nodokļu uzlikšanas gadījumu, būs ierobežots, jo nodokļu informācija tiks sniegta tikai ES dalījumā, kur ir ieviesti efektīvāki strīdu izšķiršanas mehānismi. Nav paredzams, ka šī iniciatīva varētu radīt nelabvēlīgas sociālas sekas vai ietekmi uz vidi.
Kā tas skars uzņēmumus, MVU un mikrouzņēmumus? Pasākums attiecas tikai uz starptautiskiem uzņēmumiem, kuri ir vislabāk pielāgoti, lai iesaistītos nodokļu plānošanas darbībās, proti, tie ir uzņēmumi, kuru konsolidētais apgrozījums pārsniedz EUR 750 miljonus. Lai ietvertu starptautiskus uzņēmumus, kas veic darbīdardarbību trešā valstī, dažiem to meitasuzņēmumiem vai filiālēm ES tomēr būs jāpilda jauni pienākumi. Tie ir vidēji un lieli meitasuzņēmumi vai alternatīvi — salīdzināma lieluma filiāles. Tiem būs noteikts pienākums publicēt Eiropas Savienībā pārskatu par katru valsti atsevišķi, ko sagatavojis to mātesuzņēmums. Alternatīvi ir paredzēta iespēja, ka trešo valstu starptautiskie uzņēmumi varēs norīkot vienu ES meitasuzņēmumu vai filiāli, kuru pienākums būs publicēt pārskatu par katru valsti atsevišķi.
Vai tiks būtiski ietekmēti valstu budžeti un pārvaldes iestādes? Ietekme uz ienākuma nodokļa summu, ko maksā starptautiski uzņēmumi, ir neskaidra, bet šī iniciatīva būs papildu stimuls, lai starptautiski uzņēmumi nodokļus maksātu tur, kur tie faktiski gūst peļņu. Turklāt publiskā kontrole atvieglās demokrātiskas debates, kas pamatojas uz plašāku informāciju, par agresīvas nodokļu plānošanas cēloņiem un sekām; tas varētu novērst neatbilstības, trūkumus un kaitnieciskus nodokļu pasākumus.
Vai būs kāda cita būtiska ietekme? Nē, nav paredzama.

D. Turpmākā rīcība
Kad politika tiks pārskatīta? Komisija sadarbībā ar dalībvalstīm uzraudzīs, kā tiek īstenota politika. Pirmie novērtējumi būtu jāveic dažus gadus pēc tam, kad uzņēmumi būs sākuši publicēt pārskatus par katru valsti atsevišķi. Konstatējumi varētu būt pamats ziņojumam, kas savlaicīgi tiks iesniegts Eiropas Parlamentam un Padomei.